

Секція 4. Адміністративне право та процес, фінансове право.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РОЗКРИТТЯ БАНКІВСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ

Чиж О.В.

*старший слідчий слідчого управління
фінансових розслідувань ДПІ у Подільському
районі ГУ ДФС у м. Києві*

Для боротьби з податковими правопорушеннями та здійснення контролю за додержанням податкового законодавства в Україні створена податкова міліція, діяльність якої визначена розділом XVII Податкового кодексу України [1].

Податкова міліція спочатку входила до системи податкових органів; згодом — до системи органів [доходів і зборів](#); а нині — до [Державної фіскальної служби](#).

Основним завданням податкової міліції є запобігання кримінальним та іншим правопорушенням у сфері оподаткування та бюджетній сфері, їх розкриття, розслідування та провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Як і діяльність всіх органів державної влади та органів місцевого самоврядування, податкова міліція зобов'язана діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачений Конституцією та законами України (стаття 19 Основного Закону [2]).

Після набрання чинності Кримінальним процесуальним Кодексом України від 19.12.2012 (далі - КПК України) [3], діяльність податкової міліції по виявленню та розкриттю кримінальних правопорушень у сфері оподаткування та бюджетній сфері провадиться лише після внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

В КПК України податкова міліція визначена як орган, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства. Досудове розслідування кримінальних правопорушень у сфері порушення податкового законодавства можуть здійснювати лише слідчі.

Важливо зазначити, що досудове розслідування по кримінальним провадженням, підслідність яких визначена за податковою міліцією, найчастіше пов'язі з грошовими коштами (ухилення від сплати податків, легалізація грошових коштів, фіктивне підприємництво) й проводиться за статтями 209 та 212 Кримінального кодексу України (далі – КК України) України [4]. Складність, чи краще особливість, злочинів, вчинених за вищенаведеними статтями передбачають проведення значних розрахункових операцій безготівковим шляхом через банківські установи.

Одним із обов'язкових фактів, який необхідно встановити при досудовому розслідування кримінального правопорушення, пов'язаного з вчиненням ухилення від сплати податків, є наявність та подальший рух грошових коштів - одна із підстав виникнення обов'язку сплатити податки. Отримання інформації щодо проведених операцій суб'єктом підприємницької діяльності, є дуже важливим фактом під час проведення досудового розслідування, оскільки грошові кошти, що були об'єктом злочинного посягання, повинні бути стягнуті на користь держави. Проте, важливо зазначити, що інформація щодо діяльності та фінансового стану підприємства, в розумінні статті 60 Закону України від 07.12.2000 № 2121-III «Про банки і банківську діяльність» (далі – Закон №2121-III) [5], є банківською таємницею, та може бути розкрита лише в порядку та на підставі, визначеному ст. 62 вищезазначеного закону.

У в п. 17 ст. 11 Закону України від 20.12.1990 №565-XII «Про міліцію» [6], який являється акцесорним нормативно-правовим актом щодо регулювання діяльності податкової міліції, визначено, що для виконання покладених обов'язків надається право отримувати від банків інформацію, яка містить банківську таємницю лише в порядку та обсязі, встановлену ЗУ «Про банки і банківську діяльність».

В свою чергу, [пунктами 1 - 4 частини першої статті 62](#) Закону №2121-III встановлено отримання інформації, що містить банківську таємницю.

В Законі України "Про банки і банківську діяльність" наданий вичерпний перелік органів, яким надано право отримувати інформацію, яка містить банківську таємницю щодо юридичних та фізичних осіб. Отримання інформації, яка є банківською таємницею, надається не лише на підставі [Закону України "Про банки і банківську діяльність"](#), а й на підставі норм законів, на підставі яких відповідні державні органи мають право отримувати таку інформацію.

Цього твердження дотримується й Національний банк України (далі - НБУ), який в своєму листі від 19.04.2001 р. N 18-112/1467-2599 [7], надав роз'яснення з питань виконання окремих вимог Закону України "Про банки і банківську діяльність", в тому числі і статті 62 Закону №2121-III.

НБУ у своєму Листі зазначає, що підстави для отримання інформації, яка містить банківську таємницю, передбачені [пунктами 1 - 4 частини першої статті 62 Закону №2121-III](#). Так, органи прокуратури, Служби

безпеки, Міністерства внутрішніх справ України на підставі [пункту 3 частини першої](#), а органи Державної податкової служби України на підставі [пункту 4 частини першої статті 62 Закону](#) мають право отримати лише інформацію стосовно операцій за рахунками юридичних осіб та фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності за конкретний проміжок часу.

Оскільки відповідно до частини четвертої [статті 62 Закон №2121-III](#) банку забороняється надавати інформацію про клієнтів іншого банку, навіть, у випадку, коли їх імена зазначені у документах, угодах та операціях клієнта, при наданні інформації, що віднесена Законом до банківської таємниці, на запити органів прокуратури України, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної податкової служби України банки повинні надавати інформацію про рух коштів на рахунку клієнта без зазначення відправника цих коштів та їх одержувача (які є як клієнтами іншого банку, так і клієнтами запитуваного банку).

Є непоодинокі випадки, коли банківські установи відмовляються надавати органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, який входить до складу податкового органу України, мотивуючи свою відсутністю підстав для отримання зазначеної інформації, тобто слідчим податкової міліції.

Вказані дії є неприпустимими зі сторони банків у зв'язку з тим, що ненадання відповідної інформації унеможливорює проведення якісного досудового розслідування та встановлення істини в справі, а, гірше за все, без даної інформації неможливо правильно кваліфікувати дії відповідних осіб, що інколи призводить до незаконного притягнення осіб до відповідальності.

Ненадання вказаної інформації податковій міліції, (єдиного органу, до виключної компетенції якого входить викриття податкових правопорушень) є незрозумілим. Важливо зазначити, що розкриття злочинів саме даного виду, є першочерговим, оскільки розбудова стабільної фінансової системи країни, є неможливою без добре сформованої системи оподаткування.

Лише налагоджена взаємодія між податковою міліцією та банківськими установами надасть можливість, під час проведення досудового розслідування, виявляти факти, які дійсно становлять загрозу для економіки країни та відсіювати інші, тобто факти та обставини, які не мають відношення до вчинення злочинів, шляхом невтручання в господарську діяльність суб'єктів господарювання.

В даний час Верховна Рада України почала перші кроки до реформування правоохоронної системи шляхом створення єдиного органу по боротьбі з економічними правопорушеннями - служби фінансових розслідувань, яка буде одноосібно займатись викриттям економічних правопорушень і здійсненням фінансового контролю в Україні. Створення

такого центрального органу виконавчої влади повністю відповідатиме ідеології реформування правоохоронної системи України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 р. №2755-IV// Відомості Верховної Ради України. – 2011. - №13-14, №15-16, №17. – С. 112
2. Конституція України від 28.06.1996 року №254к/96-ВР// Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. - №30. – С.141
3. Кримінальний процесуальний кодекс України//Офіційний вісник України. – 2012. - №37. – Ст.1370
4. Кримінальний кодекс України: Офіційний текст. – К.:Юрінком Інтер, 2001. – 240 с.
5. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III// Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. - №5-6. – С, 30
6. Закон України «Про міліцію» від 20.12.1990 №565-XII //Відомості Верховної Ради України. – К., 1991, №4
7. Лист Національного банку України від 19.04.2001 р. N 18-112/1467-2599 «Роз’яснення з питань виконання окремих вимог Закону України «Про банки і банківську діяльність»//Українська інвестиційна газета. – 2001. – №20